

ਐਮ. ਐਮ. ਪੰਡੀ ਜੇ.

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।

198 ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 505

26 ਅਗਸਤ 1986

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 161— ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1974 ਦਾ II)— ਧਾਰਾ 433 ਏ — ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਲਈ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 433 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ — ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ - ਕੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਰਾਜ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਇਨਕਾਰ - ਕੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਤਕਰਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ.

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਇਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਹਿਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤੈਅ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ, ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ

ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਾਰੰਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚੇਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐਮ. ਐਮ. ਪੁੰਡੀ, ਜੇ.)

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(ਪਰਾ ੬)

226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ • ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

- (i) ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਰੋਡ, ਐਚ. ਨੰ: 3, ਬਸੰਤ ਨਗਰ, ਪੀ.ਐਸ:ਬੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਨੇੜੇ ਪੁਰਾਣੀ ਚੁੰਗੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ; ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਉਮਰ ਕੈਦੀ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।
- (ii) ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ।
- (iii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੀਟੇਨੂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਉਜਰਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ

ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਆਈਆਰ 1983 ਕੋਰਲਾ 261 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(iv) P/1 ਤੋਂ P/3 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(v) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(vi) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(vii) ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵੀ.ਕੇ. ਜਿੰਦਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਜਤਿਨ ਸਲਵਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਏ.ਜੀ.ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਕੀਲ ਡੀ.ਐਸ.ਕੀਰ ।

ਨਿਰਣਾ

ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਪੁੰਡੀ, ਜੇ, (ਓਰਲ)

(1) ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਉੱਥੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਡਿਟੇਨੂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ 12 ਦਸੰਬਰ, 1985 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮੀਮੋ ਨੰਬਰ 12/152/83-6J/32987 ਦੁਆਰਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਰਾਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਨੰ. 6 ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਡਿਟੇਨੂ ਦੁਆਰਾ /ਇੱਥੇ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

*18 ਦਸੰਬਰ, 1978 ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਕੇਸ ਉਸ ਨੇ ਜੇਲ ਵਿਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਿਆਦ। ਨਾਬਾਲਗ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਕੈਦੀਆਂ

ਲਈ 5/6 ਸਾਲ ਅਤੇ '7J ਅਤੇ 8 | ਬਾਲਗ ਪੁਰਸ਼ ਕੈਦੀ ਲਈ ਸਾਲ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਲਗਭਗ 5 | ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਲ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

(2) ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ: 27, 28, 97, 123, 153 ਅਤੇ 449 ਆਫ 1985 ਅਤੇ ਨੰ: 325 ਆਫ 1985 ਅਤੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਹੋਰ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੇ 'ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ^ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਐੱਮ. ਐੱਮ. ਪੁੰਡੀ, ਜੇ.)

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ. ਰਾਜ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1983 ਐਸਸੀ 465 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(3) ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਟੀਵੀ ਵਥੀਸ਼ਵਰਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ-ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟੀਵੀ ਵਥੀਸ਼ਵਰਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਲਗਭਗ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਅਤੇ 161 ਜਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 432 ਅਤੇ 433 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਲਟਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਾਂ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1983 ਐਸਸੀ 361. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇਕ ਹੋਰ, (2) ਨੇ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਬੰਧਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਕੋਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੱਜ, ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਬੰਧਨਯੋਗ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਨੁਪਾਤ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਸਿੱਕਾ ਸੰਜੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (3) ਵਿੱਚ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਇਆ ਦਾਤਾ ਦੀ ਰਹਿਮ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਇਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਹਿਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰਕ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਮਾਮਲਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਖੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 8,000 ਤੋਂ 9,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੋਸ਼ੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਮੰਨ ਲਈਏ। ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸੌ ਕੇਸ ਹੋਣਗੇ। ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(2) ਸੀ.ਆਰ. ਡਬਲਯੂ 764/85 ਨੇ 7 ਅਗਸਤ, 1986 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(3) ਸੀ.ਆਰ. WP 522/86 ਨੇ 8 ਅਗਸਤ, 1986 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਕੇ.ਐਨ.ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਡੀ.ਵੀ. ਸਹਿਗਲ, ਜੇ.)

ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ, ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪੂਰੀ ਸੁਚੇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਬਤਾ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਾਰੰਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(6) ਆਖਰਕਾਰ! ਆਖਰਕਾਰ, ਏਆਈਟੀ ਹੈਸੀਬੀਨਟ ਕਟੌਡਡਫੋਰਕਥੇ ਆਰ. ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਸ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਆਇਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(7) ਫੋਰੀ ਲਈ ਜੋ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ

I.L.R. Punjab and Haryana

(1987)2:

ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਡੀਵੀ ਸਹਿਗਲ, ਜੇ.

ਕੇ ਐਨ ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1984 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3969

26 ਅਗਸਤ 1986

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਅਨੁਛੇਦ 12 ਅਤੇ 226— ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕਾਮਨ ਕਾਡਰ) ਨਿਯਮ, 1967— ਨਿਯਮ 4.1(ਈ)- ਪੰਜਾਬ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ (1961 ਦਾ XXV) — ਸੈਕਸ਼ਨ 26— ਮਾਰਕ - ਕੀ ਇੱਕ 'ਅਥਾਰਟੀ' ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਰਾਜ'